

Literatura

Humpola, D. 2023: *Hodonice - Druhý měrný odběr v závodě SGA Hodonice*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202300593 [cit. 2024-02-15]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202300593>.

Summary

In 2023, a rescue archaeological excavation carried out in 'U Pískovny' field (Hodonice cadastral area, Znojmo District) yielded two subsurface features from an extensive settlement area of the Věteřov group.

David Humpola

Horní Moštěnice (okr. Přerov)

„Opleta“.

Starší doba bronzová. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4112694N, 17.4428208E; 49.4112625N, 17.4425636E; 49.4090983N, 17.4432394E; 49.4091472N, 17.4434861E

Záchraný archeologický výzkum byl zapříčiněn výstavbou dálnice D1 v úseku Říkovice-Přerov, kde v průběhu skrývky nadložních vrstev bylo v km 77.5–77.8 rozpoznáno narušení archeologických situací. V průběhu měsíců března až srpna roku 2023 byly prozkoumány čtyři kulturní vrstvy a dva zahloubené objekty. Kulturní vrstvy byly na skryté ploše rozpoznány díky barvě odlišné od podloží a také na povrchu viditelným kamenům, zlomkům mazanice i keramiky. Vrstvy byly zkoumány ve čtvercové síti, rozčleněné na samostatnou řadu A (čtverce 1–125, zde byl zkoumán kontext 0105), řadu B (čtverce 126–175, zde byl zkoumán kontext 0106) a řadu C (čtverce 176–225, zde byl zkoumán kontext 0109). Původním záměrem bylo prozkoumat čtverce v šachovnicovitěm systému. Bohužel, vztlínání spodní vody neumožnilo některé čtverce prozkoumat v úplnosti. V měsíci srpnu byly četné dešťové srážky přívalového charakteru, kvůli nimž se držela srážková voda na zkoumané ploše, a proto nebylo ani možné zahájit výzkum některých čtverců. Kulturní vrstva (kontext 0110) byla také zkoumána mimo čtverce v ploše sondy 1. Zkoumané kontexty 0105, 0106, 0109, 0110 měly obdobný charakter jílovité hlíny, ale jejich barevnost kolísala od tmavě černé přes tmavě černošedou až po středně šedohnědou. V terénu ovšem nešlo rozeznat jejich přesné hranice a tedy ani vzájemné stratigrafické vztahy. Zkoumanou plochu a archeologické situace narušovala v minulosti položená meliorace. Získaný movitý materiál není ještě zpracován, předběžná datace zkoumaných kontextů na základě keramických zlomků je vročena do starší doby bronzové. Výzkum odkryl také keramické zlomky z období středověku a novověku.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

An Early Bronze Age settlement was examined during a rescue excavation conducted in 'Opleta' field (Horní Moštěnice cadastral area, Přerov District).

Jakub Vrána

Charvátý (okr. Olomouc)

Čertoryje; „Nad Oborou“.

Starší doba bronzová. Depot. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.5043822N, 17.2590481E

V roce 2022 byl pomocí detektoru kovů nalezen rozoraný hromadný nálezu bronzových předmětů. Depot pochází z pole jižně od Čertoryjí v trati „Nad Oborou“. Jednotlivé artefakty s největší pravděpodobností rozvláčela zemědělská technika, a proto není známo původní místo jejich uložení. Některé kusy jsou navíc deformované nebo rozlomené na dvě části. Celkem se podařilo vyzvednout 33 hřiven / nákrčníkových hřiven (celých a zlomků) a šest bronzových seker s okrajovými lištami. Bronzové hřivny / nákrčníkové hřivny svým provedením odpovídají starobronzovým nálezům (srov. Ondráček 1958). Také sekery s postranními lištami můžeme klást do starší doby bronzové. Celý nálezu je možné datovat do její pokročilé fáze (BA2). Z výše uvedené kolekce nálezů se poněkud vymyká jedna plochá měděná sekera, kterou je možno zařadit do pozdní doby kamenné. Avšak její spojitost s hromadným nálezem je sporná.

Doklady osídlení ze starší doby bronzové registrujeme v blízkosti nově objeveného depotu již několik desetiletí. Nedaleko kaple sv. Rozálie bylo na počátku 50. let 20. století zjištěno pohřebiště únětické kultury, přičemž další hroby pak v 60. letech prozkoumala Z. Trňáčková v areálu zemědělského družstva (Trňáčková 1968). To se nachází jižně od popisovaného hromadného nálezů. Dále trojici únětických hrobů protнула výkopová rýha pro plynovod v 80. letech 20. století (Vránová 2016, 57–58, zde další literatura). Při letecké prospekci došlo ve stejné trati ke zjištění oválného příkopového areálu. V superpozici s příkopem se nacházely mladší kruhové objekty. Bližší zařazení uvedeného příkopového areálu zatím není stanoveno (srov. Kalábek 2021, 83).

Nově získaný depot hřiven a seker z trati „Pod Oborou“ doplňuje naše aktuální poznatky o osídlení ve starší době bronzové na katastru Charvátý, odkud registrujeme hromadný nálezu hřiven z polohy „Za Silnicí“ (srov. Peška, Kalábek 2013). Dále je odtud známo několik sídlištních lokalit a pohřebiště nitranské kultury z Drahalova (srov. Vránová 2007, 64; Peška, Kalábek 2013, 41; Johančík 2023, 231).

Literatura

Johančík, R. 2023: Charvátý (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 64(1), 231.

Kalábek, M. 2021: Letecká prospekce střední Moravy. *Studia archaeologica Brunensia* 26(2), 77–98.

Ondráček, J. 1958: Depot z Prušánek a únětické hřivny na Moravě. *Pravěk východní Moravy* I, 17–47.

Peška, J., Kalábek, M. 2013: Hromadný nálezu hřiven/nákrčníkových hřiven ze starší doby bronzové na katastru obce Charvátý u Olomouce. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2012*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 41–60.

Trňáčková, Z. 1968: Únětické hroby z Bolelouce, okres Olomouc. *Archeologické rozhledy* XX(2), 152–156.

Vránová, V. 2007: Archeologické nálezů lokality na katastru Charvát, Drahalova a Čertoryjí. *Střední Morava* 24, 63–79.

Vránová, V. 2016: Archeologické nálezů lokality na katastru Dub nad Moravou, Bolelouce a Tučap. *Střední Morava* 41, 54–69.

Summary

In 2022, a ploughed-up bronze hoard from the Early Bronze Age was discovered in 'Nad Oborou' field (Charvátý cadastral area, Olomouc District). The hoard consists of 33 ring ingots/neck rings

and six bronze axes. The entire assemblage can be dated to the later phase of the Early Bronze Age. Another find, a flat axe, which can be dated to the Eneolithic, is likely unrelated to the hoard.

Lukáš Hlubek

Kanice (okr. Brno-venkov)

„Hády“, parc. č. 693/1.

Únětická kultura. Depot. Průzkum detektorem kovů. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -593198,55, -1158320,81

V květnu roku 2023 odevzdal J. Dvořáček pracovníkům Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., bronzovou sekeru a hřivnovitý nákrčník, které našel za pomoci detektoru kovů v zalesněné jihozápadní části Hádecké plošiny. Oba předměty měly být uloženy pohromadě na jednom místě v nadmořské výšce okolo 419 m, zhruba 110 m západně od zdejšího televizního a rozhlasového vysílače. Bronzová sekerka reprezentuje exemplář s projmuté zúženým tělem, opatřeným nízkými postranními lištami a zakončeným na jedné straně lehce klenutým tělem a na druhé široce rozšířeným vějířovitým ostřím, který lze přiřadit k typu 5c IV. skupiny J. Říhovského a datovat do mladšího období únětické kultury (Říhovský 1992, 84–90). Podobné časové zařazení má druhotně poškozený hřivnovitý nákrčník s konci roztepanými a svinutými v očko (Rožnovský, Stuchlík 2022, 44–45; Salaš 2015, 404–406).

Při následné prohlídce udaného místa nálezu byl na povrchu lesní půdy skutečně zaznamenán malý vkop o rozměrech 23 × 13 cm a hloubce 18 cm. Pro ověření a upřesnění nálezové situace zde byla provedena menší sondáž, která však ukázala, že pod vrstvou lesní půdy o mocnosti 10 cm se vyskytuje jen sterilní geologické podloží bez jakýchkoliv dokladů antropogenních aktivit. Negativní výsledek přinesla i kontrolní prospekce bezprostředního okolí s detektorem kovů, při níž byla získána jen s depotem nesouvisející středověká stříbrná mince. Vzhledem ke skutečnosti, že ze širšího sousedství lokality neznáme žádné stopy soudobého osídlení a že Hádecká plošina představuje dominantní krajinný prvek, lze celek označit nejspíše za ireverzibilní depozitum socio-kulturního významu.

Literatura

Rožnovský, D., Stuchlík, S. 2022: Depot kovové industrie ze starší doby bronzové z Dyje. *Pravěk. Nová řada* 31, 7–68.

Říhovský, J. 1992: *Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren*. Prähistorische Bronzefunde IX(17). Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Salaš, M. 2015: Kovová depozita únětické kultury z výšinné polohy u Rešic (okr. Znojmo). In: J. Batora, P. Tóth (eds.): *Keď bronz vystriedal meď. Zborník príspevkov z XXIII. medzinárodného sympózia „Staršia doba bronzová v Čechách, na Morave a na Slovensku“*. Archaeologica Slovaca Monographiae 18. Nitra: Archeologický ústav Slovenskej Akadémie vied, 391–414.

Summary

In May 2023, a hoard containing a bronze axe and a neck ring was found using a metal detector in the southwestern part of the Hádecká Plateau (Kanice cadastral area, Brno-Country District). Both artefacts can be dated to the later phase of the Únětice culture. Subsequent test pitting and a metal detector survey carried out at the site did not reveal any evidence of further anthropogenic activities from the same period.

Ivan Čižmář, Michal Přichystal

Kroměříž (k. ú. Hradisko, okr. Kroměříž)

„Pod Hroby“.

Starší doba bronzová, střední doba bronzová, mladší doba bronzová. Sídliště. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.3221372N, 17.3460661E

Cílem badatelského výzkumu bylo stejně jako v roce 2022 (Parma, Peška 2023) ověřit datování vybraných struktur identifikovaných plošným magnetometrickým měřením. V roce 2023 byla vybrána jedna ze staveb situovaných uvnitř opevnění mezi vnější, tedy dodnes v reliktu dochovanou, fortifikací a středním příkopem. Dle geofyzikálního měření šlo o obdélný dům o rozměru přibližně 8 × 15 m s výraznou obvodovou strukturou. S přesahem byla mechanicky skryta ornice na ploše 16 × 26 m, pod níž byla začištěna výrazná kulturní vrstva s kumulací nálezů odpovídající měřené stavbě. Plocha byla rozdělena do čtvercové sítě a po odebrání geochemických vzorků bylo 40 % v severní polovině sníženo na úroveň podloží. Odebrání kulturní vrstvy o mocnosti kolem 0,2 m přineslo velké množství nálezů a zjištění, že zdrojem měřené anomálie byla jen obtížně plošně ohraničitelná tenká vrstva vypálené konstrukční mazanice evidentně respektující půdorys stavby (obr. 7). Ta se na úrovni podloží projevila již jen trojicí sloupových jam s nevýraznými nálezovými soubory. Dům je předběžně datován do střední doby bronzové, na úrovni podloží se pak objevily i zahluobené objekty ze starší doby bronzové.

Literatura

Parma, D., Peška, J. 2023: Kroměříž (k. ú. Hradisko, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 64(1), 232.

Obr. 7. Hradisko. Výzkum domu v opevněném prostoru. Foto M. Popelka.

Fig. 7. Hradisko. Excavation of a house in a fortified area. Photo by M. Popelka.

Summary

In 2023, part of a house in a fortified area identified through a magnetometer survey (Fig. 7) was uncovered in ‘Pod Hroby’ field (Hradisko u Kroměříže cadastral area, Kroměříž District). The house can be tentatively dated to the Middle Bronze Age.

David Parma, Jaroslav Peška